

OPTICKÁ MÉDIA

DISKY A MECHANIKY

Princip

- Všechna dnes běžně používaná optická média vypadají na první pohled stejně:
  - jde o plastový kotouč o průměru 12 cm (existují i menší varianty), vysoké něco přes milimetr
- I jejich základní princip je stejný – data se nachází ***na spirále***, začínající ve středu média, a jsou uložena pomocí prohlubní v tenké vrstvě

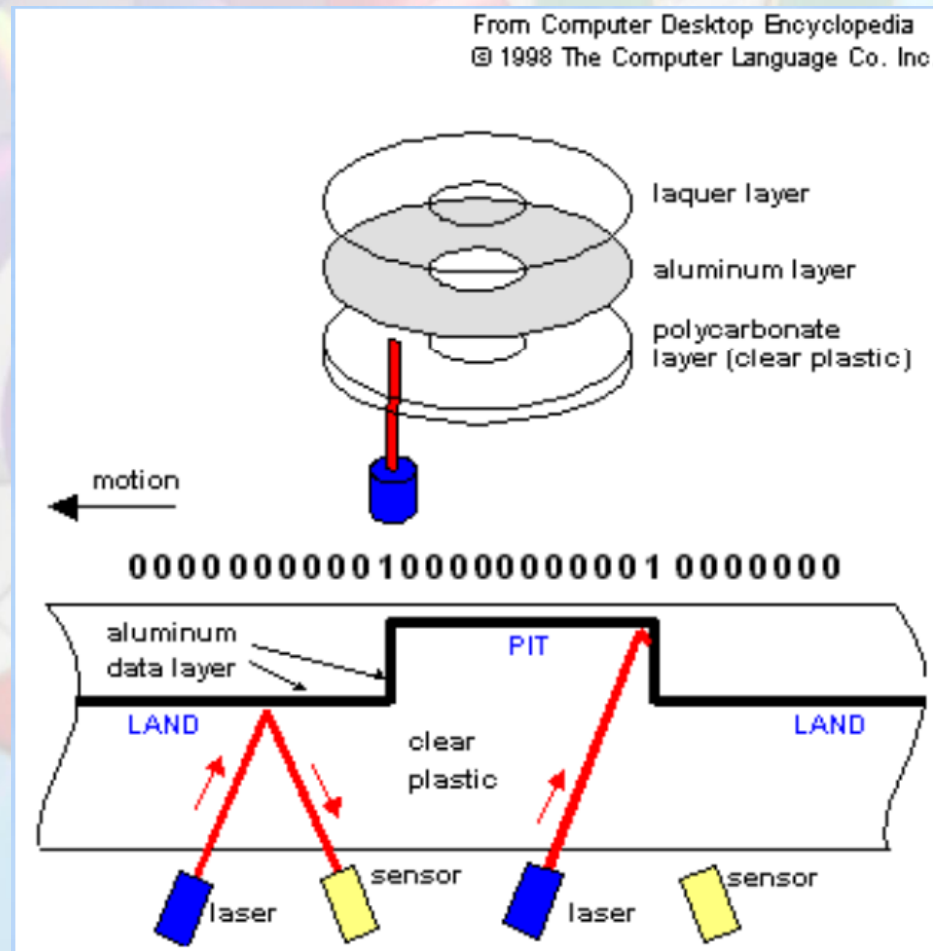
Princip

- Princip čtení je u všech také stejný – čte se pomocí laseru a senzoru
  - podle toho, jak se laserový paprsek od prohlubně odrazí, vyhodnotí se 1 a 0

Princip

- Rozdíly mezi jednotlivými typy médií spočívají v rozměrech datové spirály
  - čím menší je velikost prohlubní, vzdálenost mezi nimi a vzdálenost mezi jednotlivými drahami spirály, tím více dat se na médium vejde

Princip

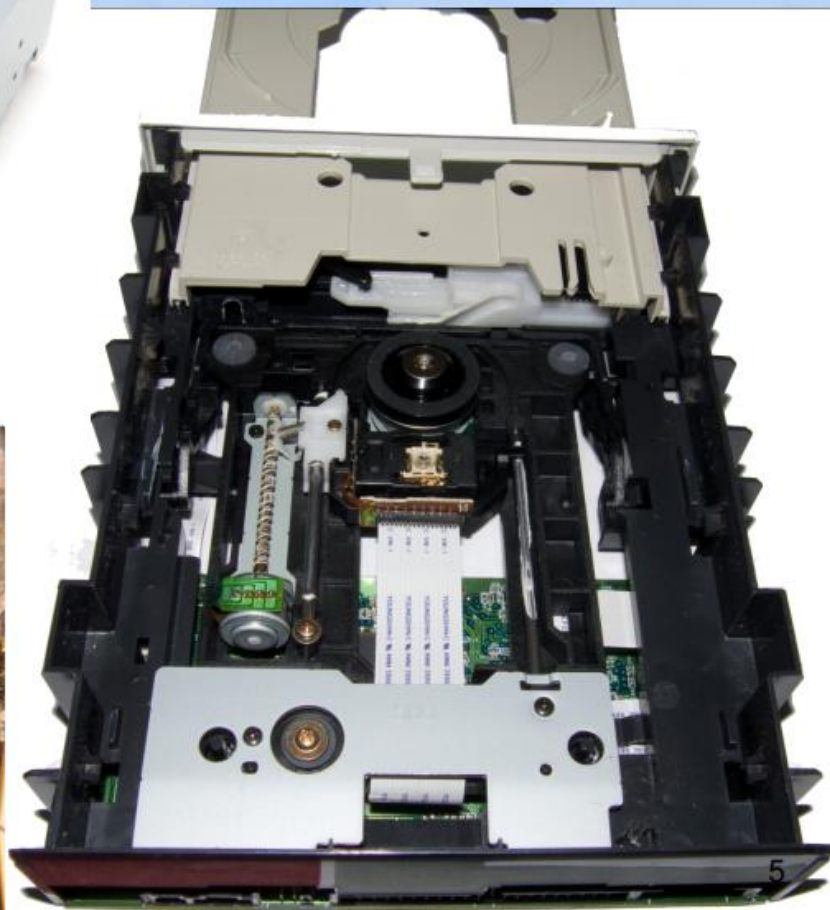
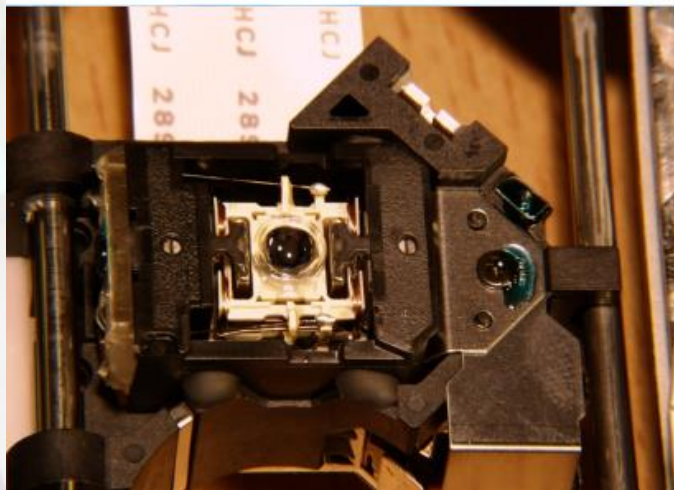
Princip

OPTICKÁ MECHANIKA

Vzhled

OPTICKÁ MECHANIKA

Připojování

IDE

SATA

DĚLENÍ PODLE POČTU ZÁPISŮ

- Lisovaný disk
  - Nelze na něj zapisovat, též označován ROM, (např. DVD-ROM)
- Zapisovatelný disk
  - Lze jednou zapsat, též označován R, nebo Recordable (např. DVD-R)
- Přepisovatelný disk
  - Lze zapisovat vícekrát, též označován RW, nebo ReWritable (např. DVD-RW)

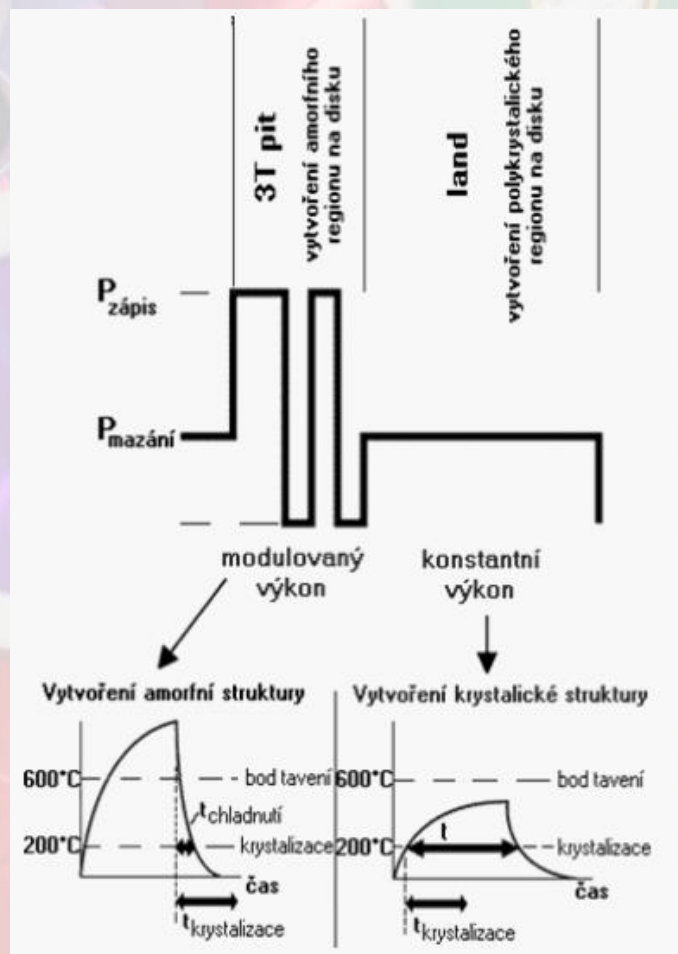
PŘEPISOVATELNÉ DISKY

- Přepisovatelná média mají všechny vlastnosti jako zapisovatelná, navíc však umožňují smazání jejich obsahu a nahrání nového
  - počet přepisů je udáván okolo 1000
  - na rozdíl od lisovaného, nebo zapisovatelného disku, má v sobě toto médium chemickou vrstvu, která může být v amorfní, nebo krystalické struktuře

PŘEPISOVATELNÉ DISKY

- amorfni struktura svetelný paprsek laseru pohlcuje, krystalická ho odráží
- zápis neboli změna struktury citlivé vrstvy se provádí zvýšenou intenzitou laserového paprsku, čímž se vrstva lokálně zahřeje a roztaví
- pokud je toto záření stálé, pak se vytvoří krystalická struktura
- pokud je záření střídavě modulované, pak se vytvoří struktura amorfni

PŘEPISOVATELNÉ DISKY

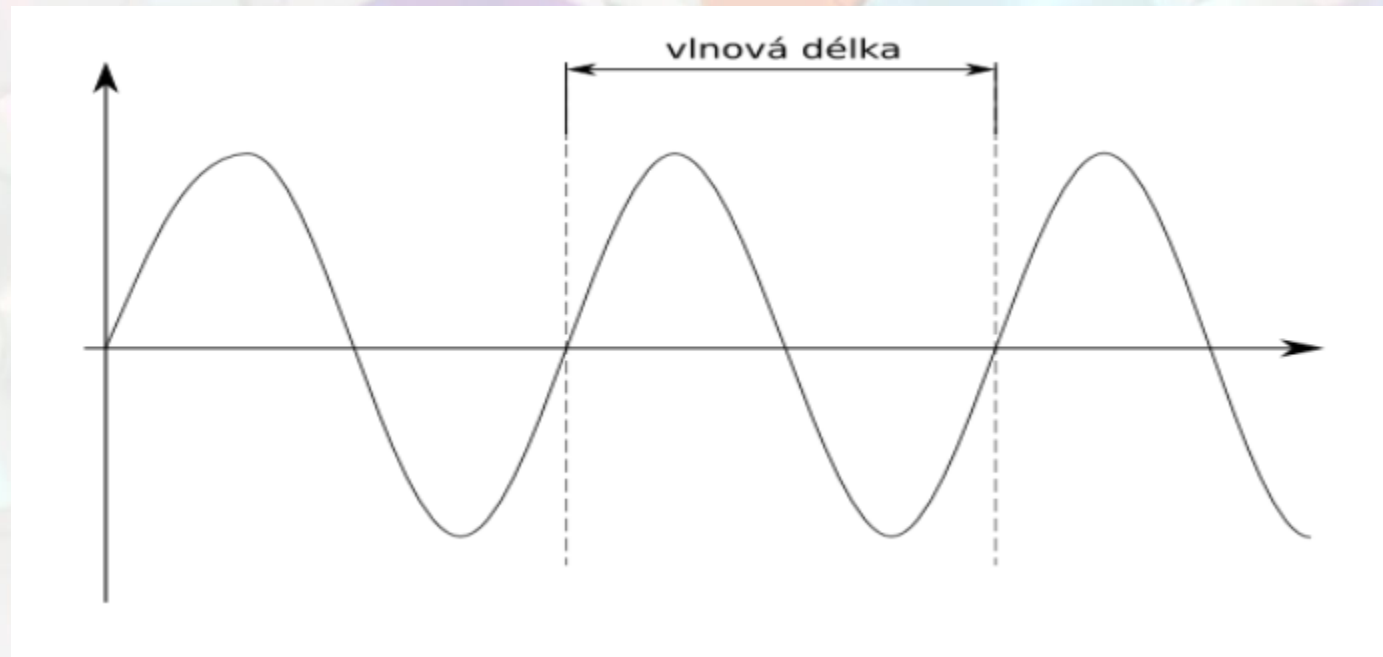

ZÁKLADNÍ POJMY

- Optická média a mechaniky pracují se světlem (laserem)
- Na velikost prohlubní (pitů), vzdálenost mezi nimi, rozměry datové spirály a vzdálenost mezi jejími závity mají zásadní vliv tyto parametry:
  - vlnová délka použitého světla
  - numerická apertura optické soustavy

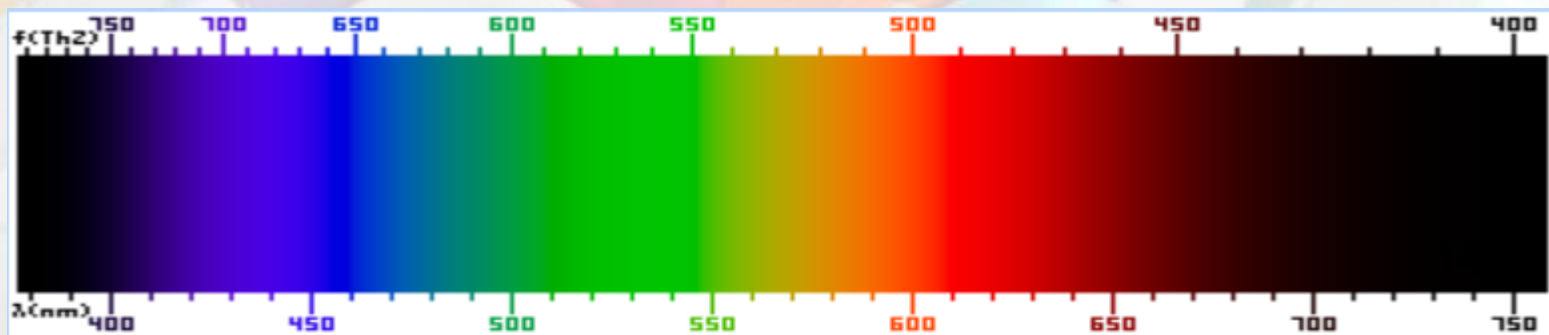
VLNOVÁ DÉLKA

- Vlnová délka označuje vzdálenost dvou nejbližších bodů, které kmitají ve fázi

VLNOVÁ DÉLKA

- $\lambda = vT = \frac{v}{f}$

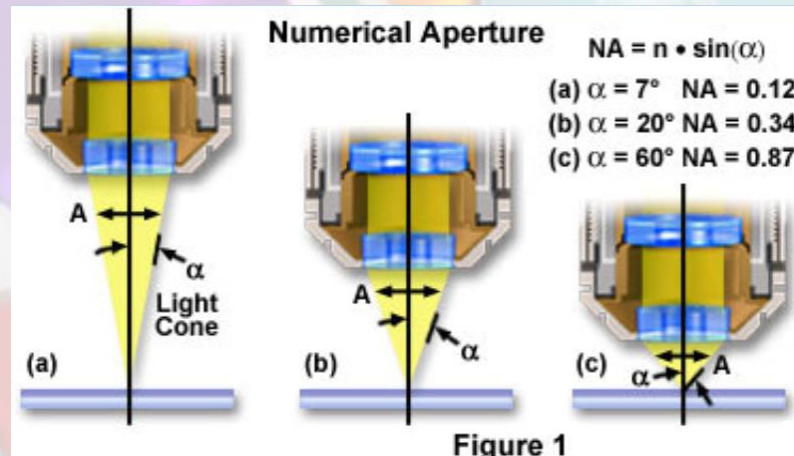
v – fázová rychlost šíření světla

T – perioda

f – frekvence

NUMERICKÁ APERTURA

- je maximální úhel, pod kterým ještě může světelný paprsek vstoupit do světlovodu
- $NA = n \cdot \sin(\alpha)$

n – index lomu prostředí před objektivem (u vzduchu přibližně 1)
 α – polovina vrcholového úhlu paprsků (poloviční úhlová apertura)

DĚLENÍ PODLE TECHNOLOGIE

COMPACT
disc

DVD
TM

HD DVD
TM

B
TM
Blu-ray Disc

COMPACT DISC – CD

- Základem CD je plastový kotouč, na němž je nanесena vysoce reflexní vrstva (hliník), která je zalita pevným a čirým polykarbonátem
  - v této vrstvě jsou značky – pity, které neodrážejí světlo
  - značky jsou uspořádány do spirály se šířkou $0.5\text{ }\mu\text{m}$ a se stoupáním $0.65\text{ }\mu\text{m}$
  - spirála má přibližně 20 000 závitů a délka celé spirály je zhruba 6 km

COMPACT DISC – CD

- disk se neotáčí konstantní rychlostí, ale tak, aby metrická rychlost pod hlavou byla stejná
- u okraje disku má disk rychlost otáčení přibližně **200 ot/min**, u středu je rychlost **550 ot/min**
- to platí pro klasické hudební přehrávače a jednorychlostní CD-ROM, které mají **rychlost přenosu 150 kB/s**

COMPACT DISC – CD

- pro zvýšení rychlosti přenosu dat se používají vícerychlostní CD-ROM, které mají rychlost otáček x krát větší než klasické CD přehrávače
- U CD se používá laserové světlo s vlnovou délkou 780 nm a s numerickou aperturou 0,45

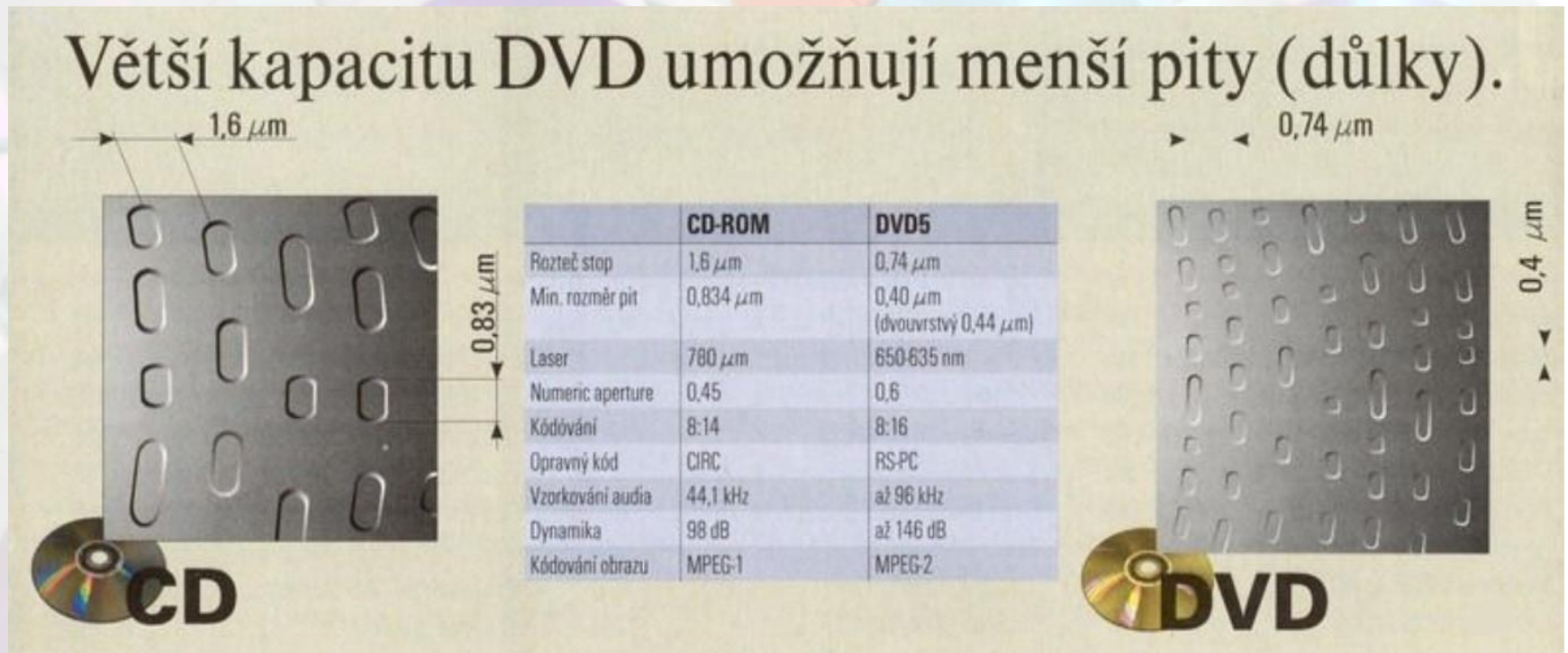

DIGITAL VERSATILE DISK – DVD

- Jde o formát digitálního optického datového nosiče, který může obsahovat filmy nebo jiné údaje
  - oficiální standard DVD-R(W) vytvořilo v roce 1997 DVD Fórum
  - ceny licencí však byly tak vysoké, že vznikla skupina DVD+RW Alliance, která vytvořila standard DVD+R(W), kde byly licence levnější

DIGITAL VERSATILE DISK – DVD

- DVD využívá červený laser s vlnovou délkou 650 nm a s numerickou aperturou 0,6

DIGITAL VERSATILE DISK – DVD

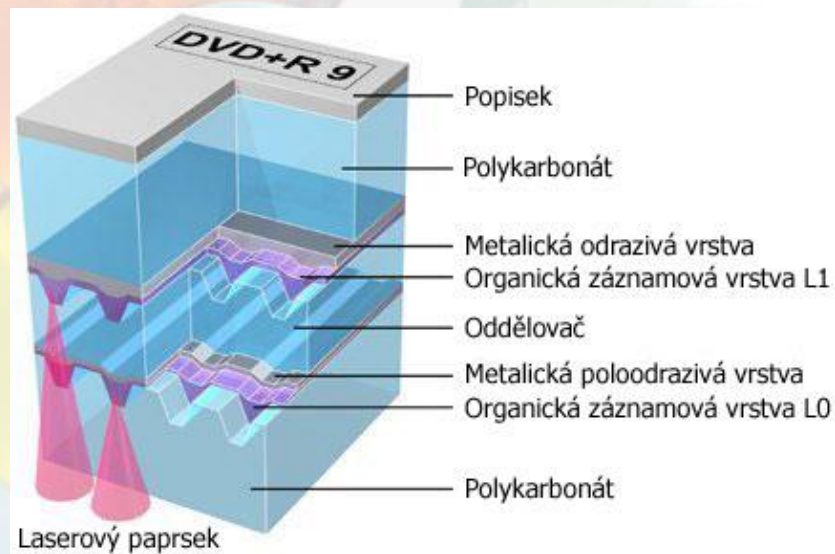
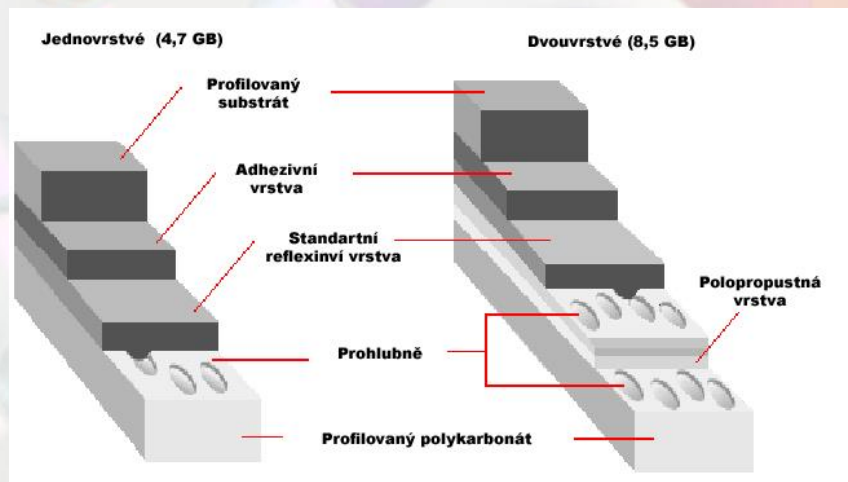
- běžné varianty:
  - DVD5
    - Jedna strana, jedna vrstva, kapacita 4.7 GB
  - DVD9
    - Jedna strana, dvě vrstvy, kapacita 8.5 GB
- méně běžné (dvoustranné) varianty:
  - DVD10
  - DVD14
  - DVD18

DVOUVRSTVÉ DVD

- Jediná dostupnější možnost, jak dostat na DVD více dat než standardních 4.7 GB
  - médium začíná u středu na první vrstvě prvním sektorem a končí opět u středu, ale na druhé vrstvě, přibližně 4 milióntým sektorem
  - princip, jak se dostat z jedné strany na obě vrstvy, je pomocí různého zaostření laseru

DVOUVRSTVÉ DVD

DVD-RAM

- Vyspělý systém nelineárního záznamu, který maximálně využívá kapacitu disku
  - pro nahrávku není třeba souvislý volný prostor, podobně jako na pevném disku se zapisuje i do oddělených míst po již smazaných datech
  - má také větší přepisovatelnost než u disků ostatních formátů

DVD-RAM

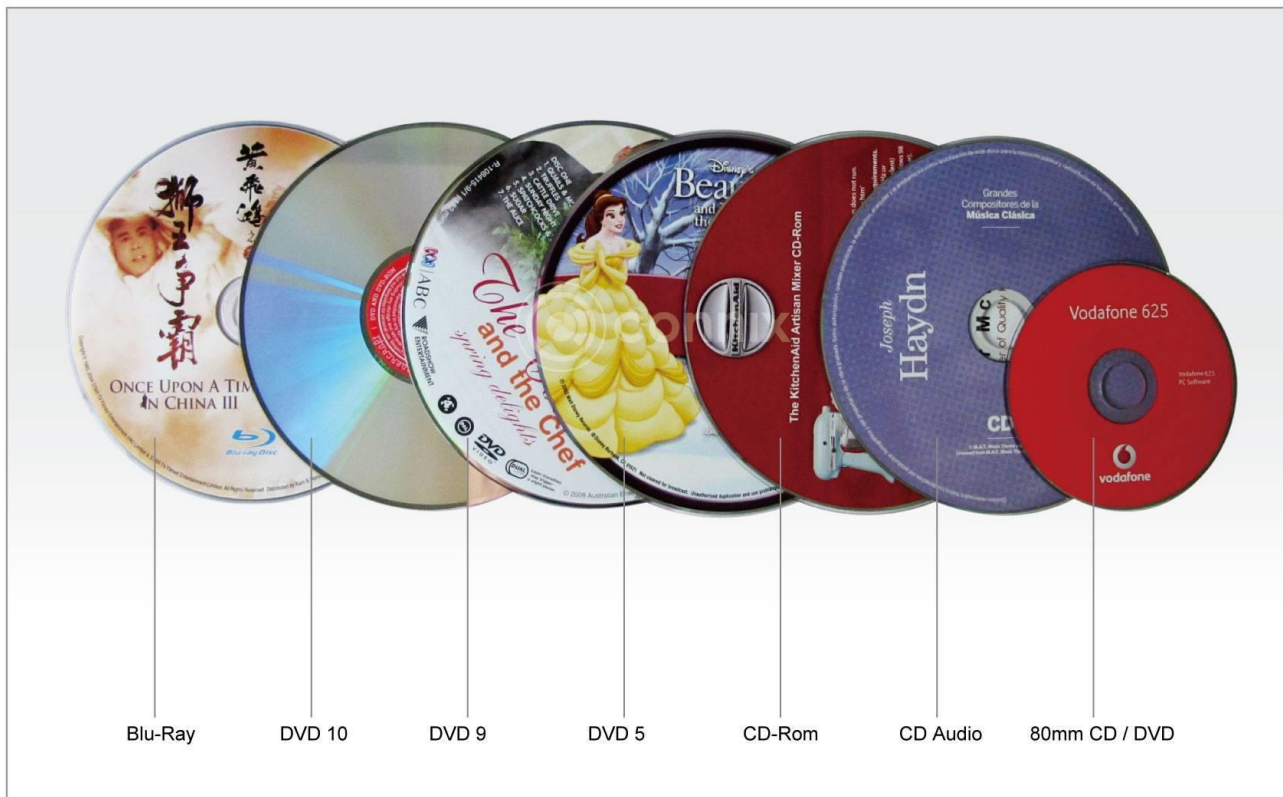
- Umožňuje souběžný záznam a reprodukci
  - můžete se začít dívat od začátku na program, který se ještě nahrává, případně jeden program na disk zaznamenávat a jiný z něj sledovat
- Nevýhodou je nízká kompatibilita
  - disky DVD-RAM reprodukuje jen přehrávače s formátem DVD-RAM kompatibilní
- Další nevýhodou je vyšší cena média

80 mm DISKY

- Kromě tradičních 120 mm kotoučů jsou také vyráběny menší 80 mm kotouče:
  - Mini-CD
    - kapacita 210 MB
  - Mini-DVD
    - kapacita 1,4 GB–5,2 GB
- Typické využití je distribuce menšího množství dat, např. driverů apod.

OPTICKÉ DISKY

All product samples shown are property of our customers.
They are displayed here only to show our manufacturing capability

Disc formats available

3. GENERACE OPTICKÝCH DISKŮ

- Podobně jako tomu bylo u zapisovatelných a přepisovatelných DVD, i zde se vyskytují dva různé standardy, Blu-ray a HD-DVD
  - některé vlastnosti mají společné, jiné jsou naopak zcela odlišné
  - cílem obou bylo zvýšit kapacitu optických médií tak, aby bylo možné dostat desítky GB na jeden disk

3. GENERACE OPTICKÝCH DISKŮ

- logickým pokračovatelem DVD jsou např. v tom, že stále používají 12 cm disk, stále se na ně zapisuje laserem, ale hustota záznamu se radikálně zvyšuje
- nejjednodušším způsobem zvýšení hustoty je zkrácení a zúžení pitu a zmenšení rozteče mezi drahami
- **Používá se modrý laser o vlnové délce 405 nm**

HIGH DEFINITION DVD – HD-DVD

- Někdy též nazýváno Advanced Optical Disk (AOD)
- Numerická apertura se zvětšila na 0,65
- Kapacita u lisovaných disků:
  - Jednovrstvý až 15 GB
  - Dvouvrstvý až 30 GB
- U přepisovatelných disků tato kapacita vzrůstá na 20 GB, resp. 32 GB

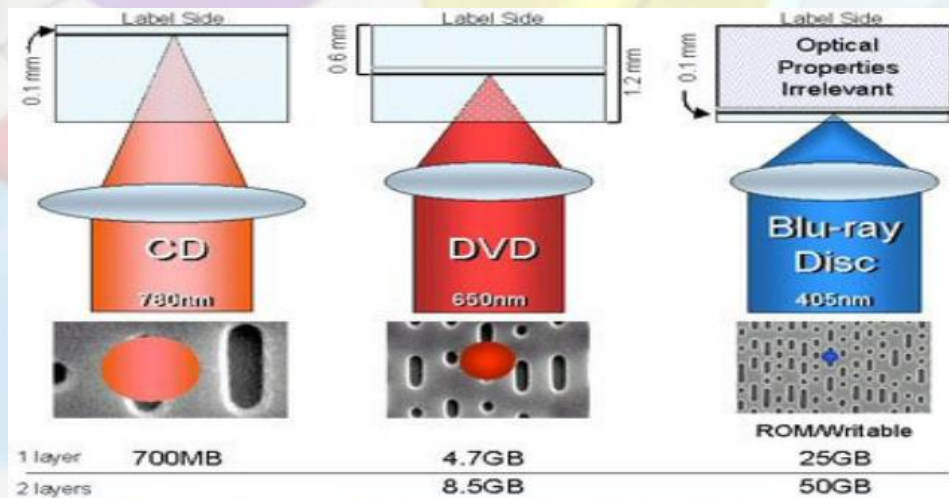

BLU-RAY DISC – BD

- Druhý formát třetí generace byl představen v roce 2001 firmami Matsushita a Sony
  - tyto firmy již na začátku roku 2002 zformovaly konsorcium, které bylo nazváno Blu-ray Disc Association a do kterého dnes patří přes 100 společností z oblasti spotřební elektroniky
- Blu-ray rovněž využívá stejnou vlnovou délku laseru jako HD-DVD (405 nm), ale díky použití dvojice čoček dosahuje $NA = 0,85$

BLU-RAY DISC – BD

- Dalším rozdílem je, že **záznamová vrstva je u BD pouze 0,1 mm**, oproti 0,6 mm u HD-DVD
- Kapacity BD:
  - jednovrstvý až 25 GB
  - dvouvrstvý až 50 GB

POROVNÁNÍ CEN

(konec roku 2018)

- mechaniky:
- CD-RW
  - nevyrábí a neprodává se
- DVD-RW
  - 300 až 500 Kč
- BD-RW
  - 1700 až 2000 Kč
- média:
  - CD-R 3 až 7 Kč
  - CD-RW 15 až 20 Kč
  - DVD-R 7 až 14 Kč
  - DVD-DL 14 až 20 Kč
  - DVD-RW 18 až 22 Kč
  - BD 25 GB 18 až 23 Kč
  - BD 50 GB 68 až 90 Kč
  - BD-RE 25 GB 40 až 50 Kč

A TO JE PROTENTOKRÁT VŠE

